

W najnowszym numerze Pisma Samorządu Terytorialnego WSPÓLNOTA, m.in.:

Szpitaly w pułapce trwałego deficytu. Szpitaly powiatowe są jednym z fundamentów lokalnego bezpieczeństwa zdrowotnego, ale analiza ich wyników za 2025 r. pokazuje, że działają pod coraz silniejszą presją finansową. Z opracowania Związku Powiatów Polskich wynika, że problem nie jest incydentalny, a jego skala staje się groźna dla bezpieczeństwa zdrowotnego Polaków.

Finansowa zapaść szpitali ma charakter systemowy. Dlaczego obecny model finansowania nie odpowiada realnym kosztom funkcjonowania szpitali powiatowych, tłumaczy Bernadeta Skóbel, kierownik Działu Monitoringu Prawnego i Ekspertyz w Biurze Związku Powiatów Polskich.

Sytuacja niektórych szpitali powiatowych jest już krytyczna. System ochrony zdrowia znalazł się pod ścianą. I to nie jest efekt złego zarządzania na poziomie lokalnym, tylko konsekwencja wieloletnich zaniedbań i błędów systemowych – mówi w dużym wywiadzie Andrzej Płonka, prezes Związku Powiatów Polskich. Odpowiada m.in. na pytanie, kiedy upadnie pierwszy szpital.

Znikające dzieci. Samorządy zakończyły pierwszy etap rekrutacji do przedszkoli. W wielu miejscach liczba dzieci spada szybciej niż prognozowano. Zrobiliśmy przegląd sytuacji w różnych miastach. Dane dają do myślenia.

Uproszczenie inwestycji drogowych i rewolucja w transporcie zbiorowym. O planowanych rozwiązaniach i ich znaczeniu dla JST rozmawiamy z wiceministrem infrastruktury Stanisławem Bukowcem.

Fundusz sołecki w wyjaśnieniach RIO. Wydatki z funduszu sołeckiego budzą wiele wątpliwości. Omawiamy najnowsze i najważniejsze wyjaśnienia regionalnych izb obrachunkowych.

Kontrola działalności szpitala przez radnego. Jawność finansów publicznych obejmuje także działalność szpitali, co oznacza, że radni mogą domagać się informacji o wydatkach, umowach i sposobie funkcjonowania tych podmiotów. Analizujemy rozstrzygnięcia sądów administracyjnych.

Akt w sprawie sztucznej inteligencji. AI Akt wprowadza nowe zasady korzystania ze sztucznej inteligencji, oparte na ocenie ryzyka, obowiązkach regulacyjnych i ochronie praw podstawowych. Dla samorządów oznacza to konieczność ustalenia, czy stosowane narzędzia są systemami AI oraz jakie obowiązki wynikają z przepisów unijnych, projektowanej ustawy krajowej i RODO. Przygotowaliśmy zestaw porad na ten temat.

Centralny Rejestr Umów – kto i jak zakłada w nim konto? Od 1 kwietnia 2026 r. można zakładać konta w Centralnym Rejestrze Umów Jednostek Sektora Finansów Publicznych. Nie brakuje pytań od samorządowców, dlatego resort finansów przygotował poradnik z wyjaśnieniami.

Opłata adiacencka – sama poprawa dojazdu do nieruchomości nie wystarczy. Gmina może ustalić opłatę adiacencką, gdy wzrost wartości nieruchomości wynika z budowy urządzeń infrastruktury technicznej, w tym drogi. Nie wystarczy jednak wykazać, że mieszkańcom jeździ się wygodniej – uznał WSA w Poznaniu.

Przewodniczący rady nie może „odesłać” wniosku o informację publiczną. Ważny wyrok WSA w

Gdańsku: wniosek o udostępnienie informacji publicznej zaadresowany do przewodniczącego rady powinien zostać potraktowany jako skierowany do rady, czyli organu zobowiązanego do stosowania ustawy o dostępie do informacji publicznej.

MPZP musi zawierać kompletne ustalenia. Nie można pozostawiać inwestorowi rozstrzygnięcia kwestii, które należą do kompetencji planistycznych gminy – stwierdził wojewoda podkarpacki w rozstrzygnięciu nadzorczym.

Nabycie dróg wewnętrznych przez gminę a opinia wójta do projektu podziału. Ustawa o szczególnych rozwiązaniach dotyczących regulacji stanu prawnego niektórych dróg ogólnodostępnych miała uprościć przejmowanie przez gminy gruntów zajętych pod drogi wewnętrzne. W praktyce pojawiły się jednak wątpliwości, czy sporządzane na jej potrzeby mapy z projektami podziału nieruchomości wymagają stosowania pełnego reżimu ustawy o gospodarce nieruchomościami, w tym opiniowania przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta. Udzielamy odpowiedzi na to pytanie.

Rząd chce odrębnej ustawy o trasach rowerowych. Ustawa o trasach dla rowerów ma stworzyć podstawy prawne do budowy spójnej sieci tras lokalnych, regionalnych i krajowych. Nowe przepisy mają ułatwić samorządom planowanie, koordynację i realizację inwestycji rowerowych, także poza pasami drogowymi dróg publicznych.

Zamówienia publiczne w samorządach – między strachem a odpowiedzialnością. W wielu samorządach zamówienia publiczne są traktowane jako obowiązek proceduralny. Problem w tym, że w obecnych realiach takie podejście jest nie tylko niewystarczające. Jest także niebezpieczne – pisze Grzegorz Bełowski, doradca samorządowy i legislacyjny.

RPO: Dowóz uczniów z niepełnosprawnościami nie działa tak, jak powinien. Rosnące koszty, niejasne przepisy i braki kadrowe sprawiają, że system dowozu uczniów z niepełnosprawnościami w wielu gminach jest na granicy wydolności – wynika z najnowszego raportu Rzecznika Praw Obywatelskich.

Artur Łakomicz: Moim celem jest zbudować mocną gospodarkę miasta. Stawiamy na elastyczność i partnerskie relacje z inwestorami. Wiemy, jak rozmawiać z biznesem – mówi prezydent Ostrowca Świętokrzyskiego Artur Łakomicz.

Awantura o Misia zakończona odwołaniem burmistrza. Burmistrz Sobótki Mirosław Jarosz stracił urząd w wyniku referendum.

Referendum lokalne – między obywatelską kontrolą a politycznym kaprysem. Jest jednym z najmocniejszych narzędzi, jakie mieszkańcy mają wobec władzy samorządowej. Ta siła wymaga jednak rozważań.

W Ostrowie Wielkopolskim o przyszłości cyfrowego samorządu. Wykorzystać szansę, jaką dają nowoczesne narzędzia i uniknąć zagrożeń cyfrowego świata – o tym dyskutowali eksperci, edukatorzy, przedstawiciele świata biznesu i samorządu na konferencji „Bezpieczna i Nowoczesna szkoła oraz cyfrowy samorząd”.

Między słowami. Czy książka ma moc przyciągania? Liczne festiwale i nagrody literackie –

organizowane i finansowane w znakomitej większości przez samorządy – zdają się to potwierdzać.

Architektura w prostszym rytmie. Projekt Teatru Muzycznego w Poznaniu stracił na oryginalności w imię względów praktycznych. Udało się jednak zachować przyciągającą oko bryłę budynku.

Zamawiając prenumeratę „Wspólnoty” otrzymują Państwo:

- kompleksowy przegląd najważniejszych zagadnień w jednym miejscu,
- bezpłatny stały dodatek **KURIER PRAWNY**,
- dostęp do ekskluzywnych rankingów,
- bezpłatny dostęp do wydań archiwalnych,
- bezpłatne porady prawne.

Inspirujemy, omawiamy i analizujemy prawo, finanse, gospodarkę JST.

Zachęcamy do dołączenia do naszej wspólnoty. W sposób profesjonalny i innowacyjny wspieramy rozwój naszych lokalnych ojczyzn.

Prenumeratę można zamówić:

- za pomocą [formularza](#) wysłanego na adres: **MUNICIPIMUM SA, ul. Marynarska 19A, 02-674 Warszawa**
- e-mailowo: handlowy@municipium.com.pl
- online w księgarni: www.wspolnota.org.pl/ksiegarnia